

Bijlage Sociaal Domein bij 3^e Begrotingswijziging 2018

Datum: 22 november 2018

Leeswijzer

Dit is een bijlage bij de 3^e begrotingswijziging 2018 (en geen op zichzelf staande memo). Deze bijlage start met een inleidende toelichting. In hoofdstuk 2 zijn alle financiële mutaties vanuit het Sociaal Domein in een tabel opgenomen. In hoofdstuk 3 is per taakveld een verklarende toelichting beschreven. In hoofdstuk 4 wordt de kostenontwikkeling binnen de Jeugdzorg nader gespecificeerd en toegelicht.

1. Inleiding

Ingaande 2015 zijn decentralisaties in het Sociaal Domein doorgevoerd, waarmee beoogd werd de zorg beter te laten aansluiten op de individuele behoeften en een grotere kostenbeheersing mogelijk te maken.

De gemeente Midden-Delfland hanteert hierbij (oa) de volgende uitgangspunten:

- Midden-Delfland wil goed toegankelijke en kwalitatief hoogwaardige zorg aanbieden aan alle inwoners die deze zorg nodig hebben
- Daarbij is de hulpvraag van de cliënt leidend
- Wij willen hulpvragen zo vroeg mogelijk signaleren, zodat zo mogelijk preventief kan worden gehandeld
- Wij willen dat zorg wordt verleend aan de hand van een zorgplan dat zoveel mogelijk is toegesneden op de specifieke zorgvraag
- Beschikbare budgetten moeten zo doelmatig mogelijk worden ingezet
- Om afspraken met zorgaanbieders beter te beheersen en de zorg zo doeltreffend mogelijk te maken, gaan we resultaatgericht inkopen

Vanaf het begin is landelijk de tendens zichtbaar van oplopende kosten in het Sociale Domein, vooral in de jeugdhulpverlening. Deze ontwikkeling doet zich in 2018 in zeer versterkte mate toe. Tot aan de zomer van 2018 meenden wij dat de ontwikkeling in Midden-Delfland veel minder sterk zou zijn dan elders in Nederland; sinds de zomer van 2018 moeten wij vaststellen dat die ontwikkeling in Midden-Delfland vergelijkbaar is met de landelijke tendens.

De Raad is over dit inzicht geïnformeerd: in het zomerreces nog aan de specifieke situatie bij een gecertificeerde instelling, na het zomerreces via de lijst van vaste onderwerpen en tijdens de raadsinformatiebijeenkomst van 2 oktober jl. Daarbij is aangekondigd de daadwerkelijke cijfermatige informatie te presenteren bij de 3^e periodieke begrotingswijziging. De cijfers die wij u nu aanbieden is onze meest recente informatie (datum 21 november 2018). Wij zullen u blijven informeren over de nieuwste updates, over analyses en over onze aanpak.

Het feit dat de kosten sterk toenemen vloeit voort uit het open einde-karakter van de regelingen. De zorg wordt niet beknot als het budget is uitgeput. Ook worden wij geconfronteerd met het wettelijke recht van zorgaanbieders om facturen met een teruglooptijd van 5 jaar aan te bieden. Wij sturen op het zo spoedig mogelijk factureren van geboden zorg. Daarom worden wij nu enerzijds geconfronteerd met een groter aantal dossiers uit eerdere jaren (2015-2017) en een snelle instroom van facturen 2018. Wij signaleren dat ongeveer de helft van alle jeugdzorg buiten betrokkenheid van ons maatschappelijk team wordt geïndiceerd, met name door huisartsen en door gecertificeerde instellingen. Omdat facturen vaak pas worden ingediend nadat een

zorgtraject is afgesloten, maakt dat de beheersing voor ons bijzonder lastig. Wij nemen waar dat geïndiceerde zorg in toenemende mate intensiever wordt (een grotere hoeveelheid zorg per cliënt) en in toenemende mate specialistischer (verschuiving naar duurder zorgproducten). Omdat zorgkosten in hoge mate personeelskosten gerelateerd zijn, nemen de kosten toe bij het stijgen van de CAO-lonen. Toename van het aantal cliënten in de jeugdzorg is beperkt; in de WMO zien wij wel een groeiend aantal cliënten met de instroom van WMO-clieñten van buiten de gemeente. De wachtlijstenproblematiek maakt dat wij overbruggingszorg moeten inzetten, wat inefficiënt gebruik van budgetten impliceert. Doordat de toegang tot zorgtrajecten op basis van de Wet Langdurige Zorg (ten laste van de zorgverzekeraars) beperkt is, ontstaat er meer druk op zorgtrajecten op basis van de Jeugdwet. Omdat niet wij maar de wetgever de Wlz-poort kan beïnvloeden, is onze beheersing van dit effect zeer beperkt.

In het collegewerkprogramma hebben wij al het belang onderstreept van preventieve zorgtrajecten. Dit is ook voor de beheersing van budgetten van belang. Daarnaast werken wij, zowel lokaal als in regionaal samenwerkingsverband, aan actieplannen om meer grip te krijgen op de geïndiceerde zorgtrajecten en daarmee op de kostenontwikkeling. Op basis van de nu beschikbare cijfermatige informatie kunnen wij nog niet beoordelen of de kostenstijgingen in 2018 optreden zich in 2019 zullen doorzetten, zullen stabiliseren of juist weer afnemen. Wel beogen wij met onze actieplannen dat wij daarmee de sterke kostenstijging kunnen beheersen en ombuigen.

2. Tabel met financiële mutaties

Rijlabels	Som van begroot	Som van prognose	Som van verschil
6.3 Inkomensregelingen	€ 1.316.118,00	€ 1.059.881,25	€ 256.236,75
I	€ -2.112.317,00	€ -2.238.534,07	€ 126.217,07
Armoedebeleid	€ -31.000,00	€ -48.546,49	€ 17.546,49
Bijstand zelfstandigen	€ -38.667,00	€ -9.944,47	€ -28.722,53
Bijstandsverlening	€ -2.042.650,00	€ -2.180.043,11	€ 137.393,11
U	€ 3.428.435,00	€ 3.298.415,32	€ 130.019,68
Armoedebeleid	€ 573.023,00	€ 535.853,61	€ 37.169,39
Bijstand zelfstandigen	€ 48.043,00	€ 34.850,58	€ 13.192,42
Bijstandsverlening	€ 2.633.206,00	€ 2.553.548,13	€ 79.657,87
Uitvoeringskosten bijstandsregeling	€ 174.163,00	€ 174.163,00	€ -
6.6 Maatwerkvoorzieningen natura materieel wmo	€ 547.633,00	€ 643.551,64	€ -95.918,64
I	€ -21.251,00	€ -21.251,00	€ -
Maatwerkvoorzieningen natura materieel WMO	€ -21.251,00	€ -21.251,00	€ -
U	€ 568.884,00	€ 664.802,64	€ -95.918,64
Maatwerkvoorzieningen natura materieel WMO	€ 568.884,00	€ 664.802,64	€ -95.918,64
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	€ 2.058.558,00	€ 2.195.921,66	€ -137.363,66
I	€ -322.725,00	€ -263.250,00	€ -59.475,00
Eigen bijdragen maatwerkvoorz./opvang WMO	€ -322.725,00	€ -263.250,00	€ -59.475,00
Maatwerkvoorzieningen dienstverlening in uren	€ -	€ -	€ -
U	€ 2.381.283,00	€ 2.459.171,66	€ -77.888,66
Maatwerkvoorzieningen dienstverlening in uren	€ 1.975.096,00	€ 2.074.502,31	€ -99.406,31
PGB WMO	€ 200.000,00	€ 178.482,35	€ 21.517,65
Schuldenbeleid	€ 206.187,00	€ 206.187,00	€ -
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	€ 1.752.940,00	€ 3.391.899,76	€ -1.638.959,76
U	€ 1.752.940,00	€ 3.391.899,76	€ -1.638.959,76
Individuele voorzieningen Natura Jeugd	€ 1.541.160,00	€ 3.004.036,47	€ -1.462.876,47
PGB jeugd	€ 211.780,00	€ 387.863,29	€ -176.083,29
Eindtotaal	€ 5.675.249,00	€ 7.291.254,31	€ -1.616.005,31

3. Toelichting per taakveld:

Taakveld 6.3 Inkomensregelingen

De hogere inkomsten op Inkomensregelingen van €126.217 betreft:

1. De inkomsten Participatiewet (terugvorderingen) vallen € 70.060,- lager uit dan begroot. Als gevolg van een krimpende leningenportefeuille lopen ook de inkomsten uit rente en aflossing terug.
2. De hogere inkomsten van € 53.866 van de vastgestelde rijksbijdrage BUIG 2018.
3. De bijdrage vangnetregeling 2018 is vastgesteld op € 140.000
4. De rijksbijdrage Bijstandsbesluit Zelfstandigen 2018 is vastgesteld op € 2.412, deze was nog niet begroot.

Het voordeel op de uitgave Inkomensregelingen betreft voornamelijk de lagere bijstandsuitkering dan begroot van € 130.019.

Taakveld 6.6 Maatwerk natura materieel 18+

Verwacht wordt dat de kosten van WMO natura materieel 2018 € 95.918 hoger uitkomen dan begroot.

Taakveld 6.71 Maatwerkdienstverlening 18+

Verwacht wordt dat de kosten van WMO begeleiding, HbH, vervoer en PGB-begeleiding en -HbH per saldo 2018 €77.888 hoger uitkomen dan begroot.

Een van de oorzaken van de toegenomen WMO-kosten Begeleiding betreft de instroom van WMO-klienten van buiten de gemeente. Veel woningen die vrijkomen binnen de gemeente Midden-Delfland worden betrokken door WMO-klienten van buiten de gemeente. Daarnaast is het een voortdurende trend naar langer thuis wonen met een toenemend beroep op WMO-groep.

De prognose van de kosten WMO hulp-bij-het-huishouden zijn lager dan begroot. Mogelijk wordt deze uitstroom veroorzaakt doordat een gedeelte van de relatief zware cliënten is uitgestroomd. Verwacht wordt dat het abonnementstarief in 2019 weer een aanzuigende werking gaat geven.

De eigen bijdrage CAK zal naar verwachting € 59.475 lager uitkomen dan begroot.

4. Taakveld 6.72 Maatwerk dienstverlening 18- (kosten Jeugdzorg)

Inleiding:

Bij meerdere gelegenheden (o.a. overzicht vast onderwerpen, raadsinformatiebijeenkomst sociaal domein en tijdens het begrotingsproces 2019) is aangekondigd dat de kosten van de Jeugdhulp dit begrotingsjaar 2018 aanzienlijk toenemen.

Dit beeld ontstond feitelijk eerst medio 2018. Hierop is het Inkoopbureau H10 gevraagd direct actie te ondernemen om oorzaken helder te krijgen en deze ontwikkeling te kunnen analyseren. In dat kader is oa in de zomermaanden een veelheid aan gesprekken gevoerd met de zorgaanbieders. Deze gesprekken hebben ons een helder beeld gegeven van de belangrijkste oorzaken.

In deze 3^e begrotingswijziging 2018 wordt dit nu nader toegelicht.

Oorzaken & analyse

De eerste analyses maakten duidelijk dat er vier hoofdredenen zijn voor de stijging. Dit zijn:

- Tariefharmonisering: in de aanloop naar 2018 is het aantal producten fundamenteel omlaag gebracht. In dat proces heeft een groot aantal aanbieders in 2018 duurdere producten ingezet met als gevolg een kostenstijging
- Toename van de hoeveelheid ingezette eenheden per cliënt
- Verschuiving naar duurdere zorgproducten
- Lichte toename van het aantal jeugdigen

Nog te factureren Jeugdhulp voorgaande jaren

Naast deze oorzaken speelt er ook nog een correctie over 2017: Een deel van het tekort op Jeugdhulp komt voort uit een te lage voorziening nog te betalen kosten 2017. De jeugdhulpkosten zijn in de jaarrekening 2017 voor een bedrag van € 302.000 te laag opgenomen. Deze fout is ontstaan doordat de kosten over voorgaande jaren (2015 en 2016) en de verschillende onderdelen, ook door de accountant, verkeerd zijn ingeschat. Deze correctie is incidenteel.

➤ *PGB Jeugdhulp*

Naast de kostenstijging bij de Zorg in Natura zien we ook de PGB kosten toenemen. In 2018 is het beroep op de Jeugdhulp PGB €176.083 hoger dan begroot. De oorzaak hiervan is dat er door de aanbesteding van de jeugdhulp niet langer mogelijk is individuele contracten met aanbieders voor ZIN af te sluiten buiten de aanbesteding om (dit was tot en met 2017 wel mogelijk). Dus als er zorg nodig is van een aanbieder die niet aan de aanbesteding heeft meegedaan, dan is een PGB de enige financieringsmogelijkheid. Het draait hier derhalve om een verschuiving van ZIN naar PGB.

Omvang van kostenstijging

Jeugdhulpkosten bestaan uit Zorg In Natura (ZIN) en PGB-voorzieningen.

Voor 2018 wordt een overschrijding van het budget verwacht van € 1.638.960.

➤ *Zorg In Natura jeugdhulp*

Gedurende de voorgaande drie jaar (2015 t/m 2017) waren de kosten van Jeugdhulp ZIN redelijke stabiel en beperkten die zich voornamelijk tot regionale Jeugdzorgkosten die via het inkoopbureau H10 (IBH10) liepen. Deze kosten bedroegen rond de € 1,5 miljoen per jaar. Bij de omliggende gemeenten liepen de jeugdhulpkosten ook in eerdere jaren flink op; in 2018 helaas ook bij Midden-Delfland. Zie voor de kostenontwikkeling in de regio H10 in jaren: bijlage 1.

De prognose van kosten die via het IBH10 lopen, Landelijke Transitie Arrangementen (LTA) en "jeugdhulp buiten het Inkoopbureau om" worden geschat op € 3.004.036; begroot is € 1.541.160. Daarvan betreft € 302.000 een incidentele correctie op de jaarrekening 2017.

Ontwikkeling Jeugdhulpkosten Zorg In Natura*	2015	2016	2017	Prognose 2018
Regionaal Transitie Arrangement via InkoopBureau H10	€ 1.451.160,00	€ 1.477.088,00	€ 1.494.548,00	€ 2.136.840,00
Landelijk Transitie Arrangement gecontracteerd door de VNG	€ 58.747,00	€ 116.842,00	€ 295.767,93	€ 218.470,00
Niet-gecontracteerde zorg via Maatschappelijk Team	€ 16.462,00	€ 25.023,00	€ 62.763,16	€ 283.202,00
Totaal Jeugdhulp ZIN	€ 1.526.369,00	€ 1.618.953,00	€ 1.853.079,09	€ 2.638.512,00
	100,0%	106,1%	121,4%	172,9%

Compensatie voor stijging jeugdkosten

De stijging van de jeugdkosten is in veel gemeenten al eerder ingezet. In dat kader heeft het Rijk een zgn landelijke stroppenpot gecreëerd van € 200 miljoen. Dit fonds compenseert gemeenten, die in 2016 en 2017 al relevante tekorten hadden. Diverse gemeenten zijn in dat kader achteraf voor gemiddeld 50% van de overschrijding gecompenseerd. Het is de verwachting dat er een dergelijke regeling ook gaat komen voor de jaren 2018 ev. Vermoedelijk volgt hierover concrete informatie in het voorjaar 2019 (in mei-circulaire?).

Consequenties voor begroting 2019?

Het is in deze fase nog onvoldoende in te schatten in welke mate de kostenstijging ook structurele effecten heeft voor begroting 2019 ev. Dit vraagt nog nadere analyse en afronding van het begrotingsjaar.

Wij rapporteren hierover bij de 1^e begrotingswijziging 2019.

4.1 Wat gaan we er aan doen?

De omvang van de kostenstijging vraagt om integrale aanpak, dat leidt tot kostenbeheersing. Dat doen we op twee manieren, te weten op H10 niveau en op lokaal niveau:

1. Actieplan/Plan van Aanpak H10

IBH10 ontwikkelt momenteel een actieplan om tot een ombuiging te komen van de kostenontwikkeling van de jeugdhulp in de H10 regio. Dit richt zich dan met name op de jeugdhulp, die we op H10 niveau inkopen. Dit actieplan H10 zal eind 2018 worden opgeleverd.

Het doel is het duurzaam in control komen van de regionaal ingekochte Jeugdhulp. Het beoogde maatschappelijk effect is dat een goed toegankelijk, kwalitatief hoogwaardig Jeugdhulpstelsel beschikbaar blijft voor degenen die dit nodig hebben.

Verwacht wordt dat afspraken met zorgaanbieders o.b.v. resultaatfinanciering in 2020 tot een beter inzicht en beheersing gaat leiden als strakkere regels van toepassing worden. Vanaf dat moment dienen zorgaanbieders voor alle jeugdhulp vooraf een zorgplan inclusief kostenraming op te stellen.

2. Plan van Aanpak Midden-Delfland

De omvang van de totale kostenstijging (ZIN en PGB) vraagt, naast de acties die op H10 worden uitgezet, ook om een lokale aanpak. Inmiddels is daar een start meegemaakt. Vanzelfsprekend zullen we fors gaan inzetten op preventie, 1 van onze speerpunten van het collegewerkprogramma.

Wat is voor ons beïnvloedbaar? Welke maatregelen kunnen wij lokaal in gang zetten om tot een betere kostenbeheersing te komen? Ook dit plan wordt eind van het jaar opgeleverd.

4.2 Communicatie en besluitvorming over begrotingswijziging

De kostenstijging binnen de Jeugdzorg is fors. Dat vraagt om een zorgvuldige toelichting en uitleg. Deze begrotingswijziging wordt op de volgende wijze geagendeerd:

- Raadswerkgroep Sociaal Domein: 22 november 2018
- Raadscommissie: 4 december 2018
- Raad: 18 december 2018.